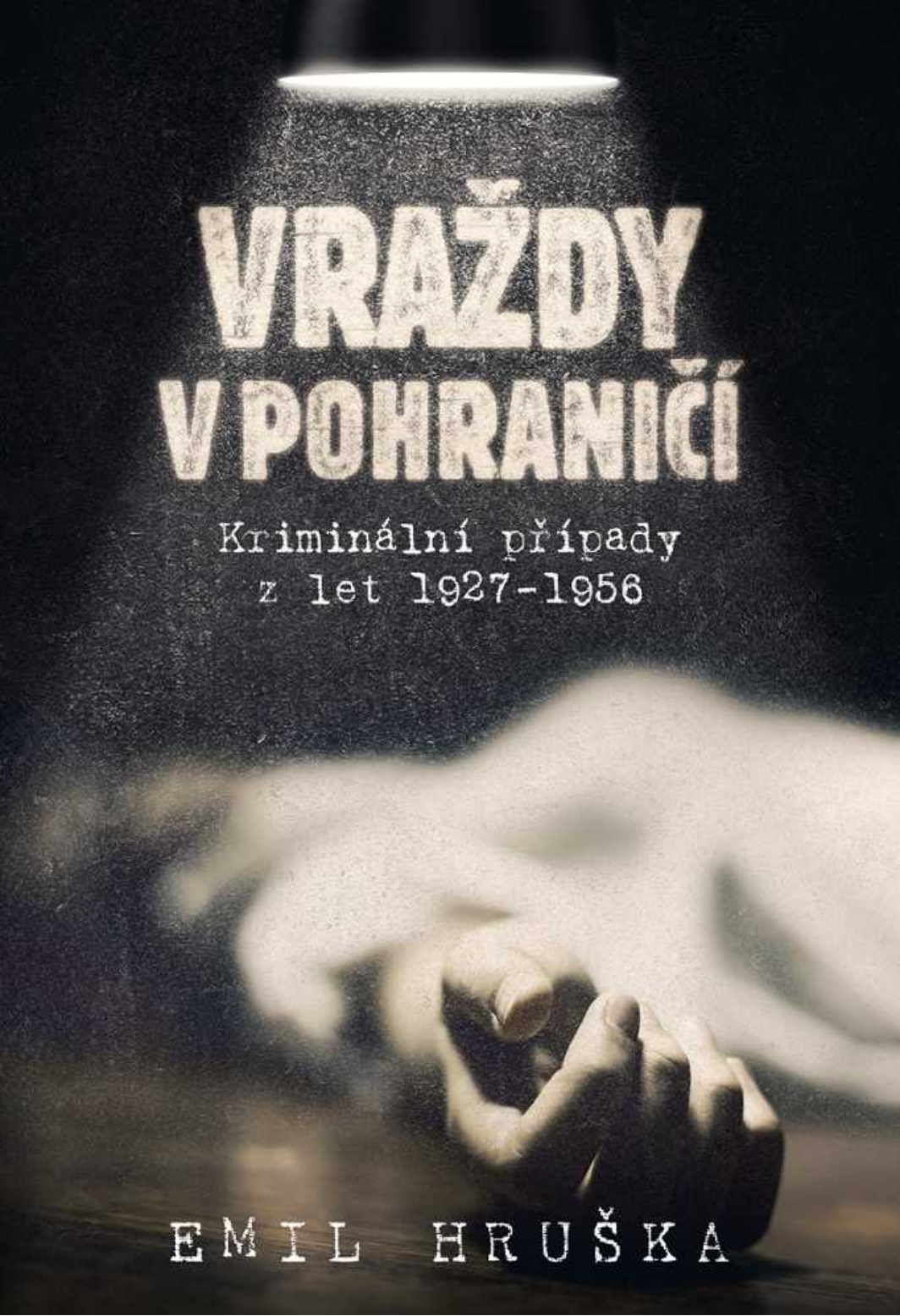

VRAŽDY V POHRANIČÍ

Kriminální případy
z let 1927-1956

EMIL HRUŠKA

VRAŽDY V POHRANIČÍ

VRAŽDY V POHRANIČÍ

Kriminální případy
z let 1927-1956

EMIL HRUŠKA

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Emil Hruška, 2018

Photos © archiv autora, Emil Hruška, Michaela Voláková, 2018

Cover © Lukáš Tuma, 2018

Czech Edition © Nakladatelství Epocha, Praha 2018

ISBN 978-80-7557-153-3 (print)

ISBN 978-80-7557-611-8 (ePub)

ISBN 978-80-7557-612-5 (mobi)

ISBN 978-80-7557-613-2 (pdf)

Obsah

O vraždách a pohraničí	7
Vražda v serpentínách	11
Cesta do nebe.....	55
Vražda ve Vysoké Štole.....	65
Smrt profesora Lessinga	83
Vraždy a Tři Sekery.....	99
Horor na samotě Hüttenberg.....	123
Desperát	133
Letec a smrt	149
Sekera a opasek	161
Tragédie v Pastvinách.....	179
Kolik je tam neznámých mrtvých?	203

O VRAŽDÁCH A POHRANIČÍ

A. Vraždy...

Česká literatura (ale i televize či rozhlas) má v posledních desetiletích dva osvědčené a stále táhnoucí tematické okruhy, jež – až snad na vskutku nekvalitní výjimky – nejsou pro vydavatele a producenty ztrátové. Jsou jimi druhá světová válka (hlavně nacističtí bonzové samozřejmě, v čele s Hitlerem, ale to je specifický problém) a autentické kriminální případy, obojí hlavně v žánru literatury faktu. A obojí je vlastně o zločinu, přičemž pokud jde o kriminální případy, čtenáři či diváci jsou jim až intimně blízko, téměř se jich dotýkají a scénérie toho či onoho případu mohou být dokonce jejich aktuálním místem k životu.

„Obecná lidská náklonnost k senzaci vysvětluje jinak paradoxní záliby ve zprávách ze soudní síně, v detektivkách a soudních protokolech,“ napsal Ludvík Souček. Ale proč by měla být tato záliba paradoxní? Jiná česká literární autorita dospěla k těmto postřehům a závěrům: „Jsou v novinách věci, které nečte nikdo, jako je například úvodník; dále věci, které čte jen někdo, jako je Národní hospodář; a věci, které čte každý, jako je Soudní síň.“ Však proč? Karel Čapek ve své knize *Marsyas, čili na okraj literatury*, pokračuje: „Lidé strašně rádi čtou o zločinech. Patrně to potřebují. Proto čtou detektivky a Soudní síň. Potlačte obé, i budou sedět večer na zápraží nebo kolem ohně a povídat si o zločinech spáchaných v celém hejtmanství za posledních padesát let. Budou si vypravovat, jak ten mlynář tehdy zabil svou ženu. Budou si vypravovat, že švec jednou zabije svou ženu a že obecní starosta krade. Nutno tedy uznat, že zločin má do sebe něco podstatně poutavého.“ Ano, ale proč?

A mistr Čapek pokračuje: „Někteří to vysvětlují tak, že je to potřeba senzace, hlad po nervovém dráždění, rozkoš mrazivé hrůzy. Myslím, že to není celá pravda. Lidé si nevypravují o strašidlech jen proto, že je to poeticky vzrušuje, nýbrž proto, že v ně poněkud věří. Lidé se nezajímají o zločiny jen pro jejich literární působivost, nýbrž pro jejich povšechnou možnost. Zajímají se o ně jako o něco důležitého a osobně blízkého. Vzrušuje je hrůzyplná vyhlídka, že se to dá udělat. Poutá je to jako strašné odhalení jistých možností. Člověk, který by nebyl schopen zločinu, by se o zločin zajímal tak málo, jako člověk stížený rýmou o vůni růží.“

Je toto skutečně podstata fascinace zločinem, hlavně vraždou? Forenzní psycholog a soudní znalec Karel Netík říká (nikoli v rozporu s Čapkem), že na pachatelích „přitahuje jejich tajemnost a zvláštnost, jak vykonávají moc nad jinými, rozhodují o životě a smrti. Zlo a brutalita vždy fascinují“.

Ty následující staré kriminální případy jsou poučné. A to velmi, možno snad říci. Možná by se o nich – samozřejmě o těch vybraných – mělo přednášet na policejních školách. Ukazují nám totiž mimo jiné, ba snad přímo dokazují, že lidé jsou stále stejní, pokud jde o kriminologické aspekty. Nemění se, a asi ani nemohou. Historické, ekonomické, politické a ostatní společenské koordináty tvoří síť, po které *homo sapiens* šplhá sem a tam, dopředu a dozadu, nahoru a dolů, někdy je přistižen, jindy nikoliv, ale hlavně je fascinován stále stejnými událostmi, z nichž s přehledem vítězí vraždy, a lidmi, tedy oběťmi a pachateli. Kriminologové bádají nad podmínkami a příčinami trestné činnosti, nad osobností pachatele i jeho oběti, ale oné fascinaci se vyhýbají a přenechávají toto svérázné bitevní pole psychologům. Jenže psychology to téma příliš nezajímá, fascinace okolí zločinem přece nemá s trestným činem ani s pachatelem nic společného...

Ale má. Říká mnoho o člověku, bez ohledu na jeho věk, pohlaví, povolání či národnost, jeho poměr ke zločinu a zločincům včetně

zcela subjektivních psychologických aspektů. A nadto: ten pocit bezpečí, úleva, že mne se tohle netýká, však nahlédnout zpovzdálí smím... Proč musí policisté bránit zvědavcům před jejich vniknutím na místo násilného činu?

Proč jsou ostatky obětí trestných činů a nehod cílem až perverzní zvědavosti jistých osob? Proč je „krimi-žánr“ tím nosným, který vede v žebříčcích prodávaných knih? Zkusme hledat odpovědi.

B. Pohraničí...

Co je to vlastně pohraničí, jak bychom je mohli charakterizovat, definovat? Východiskem budiž definice státní hranice; moudré právnické knihy se až na nepodstatné odchylky shodují v tom, že se jedná o pomyslnou, respektive myšlenou čáru na zemském povrchu, vymezující, ohraničující a oddělující státní území, na něž se vztahuje svrchovanost, tedy suverénní moc určitého státu, jeho státní moc, od území jiného státu (nebo od širého moře, tedy prostoru, který nepodléhá suverénní moci státu jiného). A tato pomyslná čára ohraničuje výsostnou oblast státu na povrchu země, pod zemí i nad ní.

A pohraničí tedy? Jeho definice, daná právnickou vědou, neexistuje; zde přicházejí ke slovu především sociologové. Nejčastěji se objevuje názor, že pohraničím je území nacházející se podél nebo blíže státní hranice, jinými slovy též, že jest jím oblast jednostranně rozložená podél státní hranice nebo že se jedná o státní území bezprostředně přiléhající ke státní hranici. Mezi těmito pojetími je prakticky shoda. K obecným charakteristikám pohraničí patří to, že tento region, respektive regiony často trpí historickými důsledky své periferní polohy, nedostatečnou integrací do převládajících struktur, zejména státních, a z toho plynoucí jistou větší či menší izolací. Konkrétněji, že vždy se jednalo o území výrazně diferencované ekonomickými poměry i národnostním složením. Pokud jde o Českou republiku, pohraničí je ztotožňováno především s územím, které bylo v roce

Vraždy v pohraničí

1938 na základě Mnichovského diktátu odstoupeno Německu a odkud byla po válce vysídlena většina německého obyvatelstva.

Státní hranice byla vždy specifické politikum. Přeneseně tedy i pohraničí. Proto leckdy vraždy (ale i jiné závažné trestné činy) s ním spojené mají jakýsi svéráz, jsou oním prostředím někdy do velké míry determinovány. Pokusili jsme se vybrat pro tuto knihu případy, které o tom svědčí, jakkoli jsou snad většinou neznámé, zasuté nebo nikoli podrobně popsané, stalo-li se už tak.

VRAŽDA V SERPENTINÁCH

To místo, jakýsi mohutný nepravidelný trychtýř ke Kosímu potoku mezi Planou u Mariánských Lázní a Černošínem, je jedinečné. Vizualně, ale také – jak to nazvat – duchovně? Spirituálně? Hluboké údolí a svahy polepené lesy a trávou, údolí prokličkované serpentínami silnice, jednou dolů, podruhé nahoru. A všude kolem stíny a stopy mrtvých, stále přibývajících. Dodnes. Hlavně v ostrých silničních zákrutách, kde hasnou životy řidičů od té dávné doby, kdy se objevila auta a motocykly. Nebo že by *genius loci* tohoto prostoru poprvé vyvanul v roce 1647, ke konci Třicetileté války, kdy zde došlo ke střetu mezi Švédy a císařskou armádou, majícímu za oběť přes 1000 vojáků?

Smrt tady však nesázela do úrodné půdy jen dávná válka a nehody. V souvislosti s případem, o kterém píšeme, uvedly německé mariánskolázeňské noviny *Maienbader Zeitung*, že „místo mělo špatnou pověst, neboť zde bylo spácháno už mnoho zločinů... V tomto ohledu měla vražda, o které píšeme, bohužel na co „navazovat“. Možná vůbec první vražda v prostoru mezi Chebem a Plzní se totiž po první světové válce udála právě tady – mezi Planou a Černošínem. Dne 19. března roku 1919 jeli bratři Michl a Anton Metkovi z osady Zliv (tehdy Schlieff) do Plané pro cihly. Povoze, samozřejmě. Bylo před nimi, tam a zpátky, na dvanáct kilometrů. Když se vraceli z Plané, to bylo kolem třetí hodiny odpoledne, odebral se Anton do lesíka vpravo od cesty, asi čtyři kilometry od pověstných serpentín, vykonat tělesnou potřebu, zatímco Michl pokračoval směrem k domovu. Když Anton asi po patnácti minutách vyšel z lesíka, natrefil na nějakého tuláka, který se jej ptal na cestu do Plané a do blízkého Vysokého Sedliště. Jak později Anton vypověděl,

nevšiml si, odkud ten neznámý muž přišel. Od Černošína? Možná. Anton šel dál, až spatřil stojící povoz. A vedle něj našel svého bratra v bezvědomí, s rozbitou hlavou. Krátce nato Michl Metka skonal. Tuláka četníci nevypátrali. Antona Metku však zatkli pro podezření z vraždy. Po více než dvou měsících bylo jeho trestní stíhání zastaveno pro nedostatek důkazů. Tisk tehdy informoval o tom, že jedno děvče našlo v lese u osady Zliv při sbírání kopřiv oběšence. Čtyřia-dvacetiletého čeledína, který sloužil u zavražděného Metky a před svou smrtí prý trpěl depresemi...

Koncem dubna roku 1921 došlo mezi Planou a Černošínem k dalšímu násilnému činu. Řezník Wenzel Mayer z Lažan ležících jižně nedaleko Černošína se vydal povozem do Chebu, aby tam prodal osm prasat a jednu jalovici. Vraceje se, byl v noci kýmsi přepaden mezi samotou Grundsneider a Černošínem, a oloupen o 9000 korun. Lupič nebo lupiči jej udeřili několikrát kamenem do hlavy. Mayer ztratil vědomí; po nějaké době přišel k sobě a podařilo se mu dojet povozem až do Černošína, kde zastavil před hostincem Ziegler a opět se zhroutil. O jeho osudu jsou rozporné zprávy, ale s největší pravděpodobností loupežný útok nepřežil.

Přibližme ještě stručně Černošín, městečko, kde žili protagonisté následujícího případu: Jeho historie sahá do 13. století; od roku 1846 má městský status a povětšinou zde sídlí Němci, údajně už od doby předhusitské. V roce 1814 Černošín prožala důležitá komunikace, silnice mezi Střibrem a Planou. Do konce 19. století vzniklo ve městě několik průmyslových podniků. Od roku 1927 zde fungoval telegraf a město bylo spojeno s okolím autobusovými linkami. V roce 1930 měl Černošín 1602 obyvatel, Čechů zde žilo pětáctýřicet.

Smrt na silnici

Je středa 28. ledna 1931 krátce před dvacátou hodinou. Lidé se budou záhy ukládat ke spánku informováni o tom (četli-li toho dne noviny

či poslouchali rozhlas), že v Praze zasedá parlament, na španělském pobřeží došlo k velkému lodnímu neštěstí; diktatura v Polsku že zasluhuje kritiku, berlínská burza cenných papírů je opět nejistá, Indové oslavují propuštění Gándhího z vězení...

Stále sněží, i když už méně. Samotu, vetknutou do svahu nad Kosím potokem v pověstných zátočinách silnice mezi Černošínem a Planou u Mariánských Lázní, obývají Metkovi. Domkář Georg Metka (zda byl příbuzným Michla a Antona Metkových se nám nepodařilo zjistit), muž prý „pocitivý, poněkud nemotorný“ (jak se bude za nějakou dobu psát v novinách), jeho šedesátiletá žena Elisabeth a neprovdaná dcera Theresia. Pes, uvázaný u boudy ve dvoře samoty, začne štěkat, prudce a hlasitě, jako by upozorňoval, že u domu není něco v pořádku. V údolí a přilehlém okolí nikdy nebylo bezpečno, proto má starý Metka doma po ruce jako samozřejmost nabitou brokovnici.

Theresia vykročí z domovních dveří, jde se podívat, proč je pes náhle tak neklidný. V zadních vratech dvora ve svitu měsíce kohosi spatří, je to podle hlasu muž, který, spatřiv Theresii, zasténá: „Ó bože... bože, pomozte mi! Pustte mě dovnitř... Jsem postřelen!“ Theresia se bojí, vrací se do domu pro otce a s ním jde zpátky na dvůr. Je to jako sekvence nějakého filmu-hororu; ten muž teď nehybně leží na zádech před chlévem, kousek od domovních dveří. Metka na něj posvítí baterkou: proboha, vždyť je to pan doktor Maier z Černošína!

Metkovi pomáhají doktorovi vstát a odvádějí jej do domu. Jde to ztěžka, ale uvnitř už Maier stojí docela dobře. Je nepochybně rozrušen, mimo, jak se říká, na levé ruce má rukavici, tu stahuje a hází na podlahu. Stejně tak klobouk. „Pane Metko... Proboha... Jsem postřelen...“ vychází z něj přerývaně. „Co je s mojí ženou? Hledejme! Co je s mojí ženou? Střílelo se... Byli jsme postřeleni!“

Metkovi mlčky a zkoprněle sledují zvláštní představení. Maier si rozepíná a stahuje kalhoty, jsou zakrvácené, stejně jako zimní spodky pod nimi. Metka se rozhodne běžet pro pomoc. Bere si pušku, dcera jde s ním; domovní dveře za sebou zamykají a uvnitř zůstává

paní Metková s raněným a rozrušeným doktorem. Maier vytahuje z kapes dva čisté kapesníky a prosí paní Metkovou, aby mu jimi ovázala poranění na noze. Pak vstává, jde ke dveřím a chce je otevřít. Lomcuje klikou. „Proč nás zamkli, já musím okamžitě ven, za svou ženou, musím hledat svou Anni! Paní Metková!“ naříká doktor.

Rodina Maierových

Metková vytahuje náhradní klíč a odmyká. Doktor Maier mizí ve tmě. Mezitím Georg a Theresia Metkovi sestoupili k potoku, přešli přes most a dostali se k další samotě, leží vlevo ve směru na Černošín, je to stará zájezdní hospoda a říká se jí Grundschnaider. Metka jde za hostinským Georgem Gabrielem a říká mu to, co o něco později sděluje Theresia známým, kteří se náhodou sešli u rolníka Johanna Weidnera v nedaleké osadě Třebeň: Stalo se asi něco hrozného, u Metkových je obvodní lékař doktor Maier, kterého někdo postřelil, a kdoví, co je s jeho ženou Anni Maierovou! Mají se sejít na mostě přes Kosí potok. Z Třebeň bez prodlení vyražejí na pomoc Johann Weidner, jeho syn Franz, dále sousedé Karl Heinrich a Josef Bezenka.

Maierových dům v Černošíně (dnešní podoba)

Od hospody jde k mostu Metka a za ním Gabriel. Od Plané přijíždí nějaké auto. Metka dává znamení, aby řidič zastavil, mává čepicí i puškou, ale je to marné, vůz pokračuje na Černošín. Přicházejí Třebenští, jako první Heinrich, který dojde Metku a spolu pak kráčí před ostatními. Uprostřed mostu vlevo směrem na Planou vidí někoho ležet. Doktor Maier!

Leží na zádech stejně jako prve u Metkových na dvoře, ruce a nohy rozhozeny, je asi v bezvědomí. Křísí ho a zvedají, doktor je těžký a nepohyblivý. Pak se přece jen pokusí o chůzi, topornou sice, ale podpírán jde. Všichni stoupají k domu Metkových, Metka pospíchá napřed pro nosítka.

Maier cosi blábolí, pak z toho jsou jasná, ale zmatená slova. „Zbavte mě toho člověka... Zbavte mě toho člověka!“ říká na konci mostu. A pak, jako by se v mysli ocitl ve válce, v níž skutečně před lety byl: „Ano... Ano, já jsem to vždycky říkal, vina je jen velký trychtýř po granátu, ten je vším vinen... Já jsem vždycky říkal, pojďme zpátky...“

Je tady Metka s primitivními nosítky, ale Maier se na ně odmítá položit, chce jít hledat svou ženu... Podpírají jej tedy a vedou do kopce. Maier znovu blouzní: „Nepřítel přichází, musíme ustoupit! Hanuši, zpátky s mou bagáží!“ Kráčejí pomalu sněhem do kopce. Gabriel, Bezenka a oba Weidnerovi zrychlují, vidí obrysy osobního automobilu stojícího při okraji silnice. Čeká je hrůzná zjištění.

Druhým černošínským lékařem je MUDr. Anton Wolf. Když se to tak vezme, je vlastně vzdáleným Maierovým příbuzným: jeho ženou se stala dcera bratrance Maierova tchána. Wolf si otevřel v Černošíně praxi v říjnu 1928, což vyvolalo u Maiera silnou nevoli. Vyčítaje neustále Wolfovi, že mu „přetahuje“ pacienty, nabídl mu Maier dokonce odstupné 150 000 korun po 50 000 ročně. Večer 28. ledna 1931 kolem jednadvacáté hodiny vzburcoval Wolfa jeho řidič: něco se stalo v zatáčkách na Grundschnederu, prý doktoru Maierovi a jeho ženě! Wolf neváhá a sedá do vozu, cestou nabírají dva černošínské četníky, kteří se brodí sněhem na silnici, spěchajíce rovněž na místo údajného neštěstí.

Dorazili k autu doktora Maiera, stojícímu asi 100 metrů nad domem Metkových. Vedle auta ležela nznak paní Maierová. Wolf ji ihned prohlédl a zjistil, že jakákoli pomoc je už marná. Že paní Maierová je mrtvá. Maier seděl na stupátku auta otřásaje se zimou. Stěžoval si na ukrutnou bolest hlavy a naříkal: „Moje Anička, moje ubohá Anička!“

Od Plané přijíždělo auto. Když zastavilo u Maierova vozu, ukázalo se, že je v něm v kraji známá a populární persona, pilot Julius Arigi, který byl za první světové války druhým nejúspěšnějším stíhačem

Místo činu

... a jeho dnešní podoba

rakousko-uherské armády a po válce se usadil v Mariánských Lázních, kde stál za zřízením osobní letecké dopravy. Maier ožívá a pokračuje ve své pomatené produkci. S podivnými živými gesty vykročí Arigimu vstříc, pozdraví jej okázale a volá: „Pane plukovníku! Rychle, věci do krytu! Nepřítel útočí!“

Četníci se na místě množí, je tady velitel černošínské stanice vrchní strážmistr František Ságner, vrchní strážmistr Jan Pech, vrchní strážmistr Vít, praporčík Vlček, dále četníci Jarolímek, Pospíšil a Kafka. Zanedlouho dorazí příslušníci „pátračky“ z Chebu a kriminální experti z Prahy. Začíná ohledání místa činu, které vejde do dějin české kriminalistiky jako příklad zodpovědné a kvalitní práce, jejíž výsledky budou relevantní při pozdějším rozhodování soudu o vině. O vině pachatele vraždy Anni Maierové.

Doktor Josef Maier je zatím pokládán za klíčového svědka. Četníci berou ohled na jeho nepochybně špatný psychický, ale i fyzický stav a dovolují MUDr. Wolfovi, aby Maiera odvezl do Černošína. Wolf tak činí a směřuje nejprve k vile Maierova tchána továrníka Richtera, kterého se ptá, kam s raněným Maierem. „Dělejte si s ním, co chcete,“ zní chladná a zdánlivě nepochopitelná odpověď. Nato jedou k Maierovu domu č. p. 77, kde má Maier také ordinaci. Během jízdy Maier říká, už beze stop předchozího rozrušení, cosi divného; chce prý, aby mrtvola jeho ženy byla převezena do jeho ordinace a tam položena na vyšetřující stůl, beztoho musí být přece pitvána...

Josef a Anni Maierovi jsou v Černošíně, ležícím necelých čtyřicet kilometrů západně od Plzně, známými a váženými osobnostmi. Oba. Doktor především pro svou odpovědnou péči o pacienty, přičemž pomáhal chudým, ale i jako člen městského zastupitelstva platící za zamožného muže, jeho manželka pak pro svou laskavost, dobrosrdečnost, ale i krásu; zpívala v kostelním sboru, byla patronkou místních hasičů a mezi lidmi platila za řádnou hospodyní a starostlivou matku.

Josef Maier, obvodní lékař

Josef Maier, narozen 5. září 1891 v Černošíně, maturoval na stříbrském gymnáziu a poté studoval medicínu na Německé univerzitě v Praze. První světová válka jej ještě jako medika vyhnala na frontu. V armádě dosáhl hodnosti poručíka; sloužil jako pomocný lékař v Albánii a Černé Hoře, „nebyl zraněn ani trestán“. V roce 1916 přijel Josef Maier domů na vojenský „orláb“ a poznal se s tehdy sedmnáctiletou Anni Richterovou, dcerou místního podnikatele, majitele továrny na výrobu pantoflí a zpracování kůží. Mladí lidé se do sebe zamilovali, a dokonce se tajně zasnoubili. Ke sňatku ale došlo až na podzim roku 1920.

Po válce Maier dostudoval; promoval v červenci 1920 a pak působil v rodném městečku. A propos, takto psaly o Černošíně noviny *České slovo* v době, kdy odešla ze světa Anni Maierová: „V Černošíně, ve městě, které je ukryto mezi lesy a stráněmi u Mariánských Lázní, se žije jinak než například v blízké Plzni a daleké Praze. Buď kdo buď, nakonec se přece musíš vrátit do společnosti nejbližších, do rodiny. Ve městě s 1700 obyvateli se nebouří, není a nemůže tam být bláznivých dnešků a vyčítavých zítřků, nelze tam žít výš, než kolik snese podezřívavé sousedství a jeho mravnost. Dr. Maier znal tyto vlastnosti venkovského města. Aby ušel jejich přirozeným následkům, koupil si vůz a vozil se do mezinárodních Mariánských Lázní a do Plzně, která má pro lidi jeho druhu všechny nectnosti nedorostlého velkoměsta.“

Dnem 15. listopadu 1920 byl Maier ustanoven prozatímním obvodním lékařem v Černošíně a od 12. prosince následujícího roku byl řádným obvodním lékařem. Podle dobrozdání vrchního okresního lékaře ve Stříbře z 9. února 1923 byl MUDr. Maier „snaživým, energickým a pilným lékařem a rozmnožoval vždy své vědomosti. Řídil se svědomitě úředními výnosy a usiloval o jejich provedení“.

Dne 11. ledna 1922 se Maierovým narodil syn Erwin, 13. července 1925 přišel na svět Walter. Rodina prý fungovala dobře, zásadní rozbroje mezi manželi nebyly. V roce 1924 koupili v Černošíně za 80 tisíc Kč dům, kde pak měl MUDr. Maier také ordinaci.

Velkou, přímo životní slabostí Josefa Maiera byly peníze. Ne, že by jich vydělával málo, naopak, ale jeho potřeby, a hlavně ambice byly v tomto směru značné, přesahující jeho reálné možnosti. Peníze! Prachy! Anni Maierová dostává od rodičů jako věno 77 000 korun na hotovosti, k tomu zařízení kuchyně a ložnice a ložní prádlo. To je pro MUDr. Maiera málo, sakra málo na to, že si vzal fabrikantskou dcerku! Zadlužil se, koupil v Černošíně dům; je pln nevole, ale skrývá to v sobě, posílá za tchánem svého otce, aby orodoval za vyšší věno. Marně. Pocit křivdy ze sebe Maier nikdy nedostal, ba mocně tento pocit posílil poté, co v roce 1926 starý Richter skončil s podnikáním, továrnu, zaznamenávající snižování odbytu, předal synovi, tedy Maierovu švagrovi a větší část svého majetku rozdělil mezi syna a dceru. Maier se domníval, že opět ostrouhal, že měl dostat víc, že ho Richterovi prostě berou na hůl! A když jeho švagr Franz Richter, kterému půjčil pár desítek tisíc korun, byl nucen učinit vyrovnání a vrácení peněz bylo v nedohlednu a hlavně nejisté, přerostla v Maierovi nevole ve velkou zlobu. V nenávist, dokonce. Ač to bylo marné, Maier zakazoval své ženě stýkat se s rodiči a bratrem, a kdyby Richterovi slyšeli, co o nich říká po černošínských hospodách...

A teď je tady konec ledna 1931, sezona plesů a bálů, a na žádném z nich nesmí Anni Maierová, žena společenská, nešetřící úsměvem a všeobecně oblíbená, chybět. Však bývá na každém takovém podniku středem pozornosti a nejinak tomu jistě bude i v sobotu na bálu černošínských živnostníků. S ním přímo souvisí to, že Maierovi odjíždějí asi v 16.45 hod. svým vozem značky Tatra, státní poznávací značky O-XLIII 425, do Mariánských Lázní. Z Černošína je to třiaadvacet kilometrů. Paní Maierová si chce u své krejčové vyzvednout nové šaty, které hodlá předvést ctěnému publiku právě

v sobotu. Zatímco je paní Maierová v módním salonu, její manžel sedí v restauraci hotelu *Marienbader Mühle*; vypije jedno pivo a kávu, po 19. hodině vyjedou zpátky do Černošína. Před 20. hodinou se zraněný a zmatený Maier objevuje u Metků...

Anni Maierová je mrtvá. Při prvním pohledu je zřejmé, že ji někdo zastřelil. Četníci hlídají po celou noc místo činu a po rozednění prohledávají důkladně nejen je (kolem auta mimo jiné rozlévají horkou vodu, aby rozpustili sníh a našli nábojnice, což se jim podaří), ale také trasu chůze Josefa Maiera k Metkovým a poté k mostu přes Kosí potok, a konečně most samotný.

Zastřelená A. Maierová

Vzhledem k závažnosti případu přijel ještě v noci z Chebu oblastní velitel četnictva major Karel Borský. Borský (narozený v roce 1893) je v řadách četnictva osobností. Za první světové války bojoval

v československých legiích, po válce odešel v hodnosti kapitána k četnictvu. V roce 1922 nastoupil službu v Chebu. V jeho hodnocení z roku 1922 stálo: „Vážné, mužné a otevřené povahy, velmi dobrých duševních schopností, má velký zájem pro četnickou službu a ovládá velmi dobře všechny předpisy, ve službě velmi svědomitý a pilný, vůči představeným poslušný a ochotný, vůči stejně postaveným přívětivý, vůči podřízeným blahovolně přísný a vůči obyvatelstvu zdvořilý a taktní.“ Oblastní velitelství v Chebu vedl Karel Borský do poloviny třicátých let. Druhého dne dopoledne doráží z Prahy další veličina té doby, a to nejen četnictva, ale i kriminalistiky jako takové: major Josef Povondra (narozený v roce 1871). Povondra založil v roce 1907 v Praze vůbec první daktyloskopickou sbírku pro české země a od roku 1922 stál v čele nově zřízeného zvláštního četnického oddělení při poznávacím úřadě pražského policejního ředitelství. Už jen přítomnost těchto dvou mužů dává pachateli vraždy Anni Maierové pouze nepatrnou šanci na vyvážnutí.

Ráno je Josef Maier shledán schopným výslechu. Co a jak se tedy přihodilo, ptají se ho četníci? Bylo to takhle, povídá pan doktor a jeho nervozita a určitá popletenost je připisována prožitému utrpení. Vraceli se z *Mariánek*. Jelo se velmi špatně. Tma, hustá chumelenice, klouzalo to. Projeli Planou a pak těch asi sedm kilometrů k údolí se serpentínami. K nim museli sjíždět skoro krokem. Asi sto metrů nad samotou Metkových, před zatáčkou, se to stalo. Ve světle reflektorů uviděl na kraji silnice nějakého muže střední postavy v krátkém kabátě – nebo kožichu? – se zvednutým límcem. Muž cosi zvolal a dával rukou znamení, aby zastavili. Maier se domníval, že toho muže podle vidění zná, že je také z Černošína, a tak zastavil. A onen muž mu pak řekl, že prý z pod chladiče vozu cosi trčí, asi větev. Nato Maier vystoupil. Na vozu ale nic divného nezjistil, tak pro jistotu ještě zvedl kryt motoru. Proč? No... tak, pro jistotu. Pak se ohlédl. To už za ním stála jeho žena, zvědavá, co se děje. A spatřil prý také toho neznámého muže, který cosi držel ve zdvižené ruce.

Maier dostal strach. Obrovský strach! Dal se na útěk po silnici dolů, směrem k Metkovým a uslyšel čtyři nebo pět výstřelů. Jedna ze střel jej zasáhla do stehna, ale v ten moment si toho ještě nevšiml. Bylo to hrozné, ten muž jej po chvíli dohonil a s výkřikem „ty pse!“ udeřil něčím zezadu do hlavy. Co bylo dál, si bohužel nevzpomíná... Snad byli blízko něj Metkovi a nějací další lidé, byla mu zima, měl ukrutné bolesti hlavy, ne, pánové, bohužel, na víc si asi nevzpomenou...

Zatímco Maier líčí své tragické dobrodružství, četníci pracují jako velcí pilní a neúnavní mravenci ve vysokých botách a zelených kabátech, přepásaných „dohodou“. Už při prvním nedokonalém, neboť jen ve světle baterek provedeném, ohledání místa činu se jim leccos nezdálo. Tak třeba – byl-li tady někdo třetí, údajný neznámý útočník, jak to, že nezanechal ve sněhu jedinou stopu? Sněžilo sice, ale šlápota v hlubokém sněhu těžko zapadne tak, že nebudou vidět ani její obrysy. Proč Maier utekl z relativního bezpečí Metkova domu a vydal se na most, nikoli zpátky ke své ženě, měl-li takové obavy o její osud? To se bývalý zkušený frontový důstojník opravdu tak s prominutím podělal strachem? A brzy, hodinu po hodině, je toho víc a víc, nesrovnalosti se množí, podkládané věcnými důkazy, a brzy bude vyřčeno to, co si vyšetřovatelé zatím jen myslí, a co se – velmi mírně řečeno – doktoru Maierovi nebude líbit.

Na místě činu, v blízkosti místa, kde ležela oběť, nachází praporčík Vlček vystřelenou nábojnici ráže 7,65 mm. Asi 40 cm od pravé ruky Anni Maierové objevují četníci Jarolímek, Pospíšil a Kafka druhou vystřelenou nábojnici. Při opakovaném ohledání nacházejí Vlček a Kafka o den později jeden zdeformovaný náboj ráže 7,65 mm, a to ve vzdálenosti 105 cm vlevo od hlavy oběti.

Ze svědka podezřelý

K zásadnímu nálezu dochází ve čtvrtek 29. ledna, když jdou četníci po stopách doktora Maiera po silnici od Metkových až na most přes

Kosí potok. Je to spíše věc pečlivé pozornosti než náhody: místo, kde svědkové našli Maiera v údajném bezvědomí, lze přesně určit, zůstala zde krvavá skvrna, a když se z toho místa jeden z četníků podívá přímo dolů, na potok, něco se mu nezdá. Jde tedy dolů, vstoupí do ledové vody a vytáhne z ní – pistoli! Pistole nese stopy po opravě. Kde působí nejbližší puškař? Ve Stříbře! Puškař Klotzauer si je jist: tuto pistoli značky Walther 118 785, ráže 7,65 mm opravoval někdy na podzim minulého roku. Komu pistole patří? Přece panu doktoru Maierovi z Černošína!

Vyšetřovatelé zjišťují další podezřelou okolnost, která výrazně posiluje podezření proti Josefu Maierovi; podezření, které je již vyslovováno nahlas: totiž že pan doktor svou ženu zavraždil a teď se snaží maskovat tento čin jako přepadení, jehož motiv si sám nedokáže vysvětlit. Jeho střelné zranění, které mu údajně způsobil onen neznámý muž, se nachází na levém stehnu, přičemž střelný kanál směřuje zezadu vpřed směrem doprava. To zcela vylučuje možnost, aby byl Maier při útěku zasažen projektilem, vystřeleným cizí rukou. Nadto: jeho kalhoty jsou prostřeleny, ale dlouhý kabát už nikoli, takže při zasažení nohy musel mít Maier cíp kabátu zvednut!

Pane doktore, můžete tyto zjištěné a už dokumentované skutečnosti vysvětlit? Maier trvá na své verzi přepadení. Vlastnictví pistole nalezené v potoce přiznává, tady jaksi není zbytlí. Zahodil ji v panice na útěku. Ale proč? Proč se nebránil, byl-li ozbrojen? Byl jsem rozrušen, na nic se nepamatuji, říká Maier... A náhle obrací. Tak tedy dobrá, dostali jste mě při lži. Ale za ní stály morální, ano, morální ohledy! Nechtěl jsem, aby se moje děti dověděly, že jejich matka spáchala – sebevraždu!

Sebevraždu? Ano, sebevraždu! A Josef Maier popisuje druhou verzi toho, kterak jeho manželka přišla o život. Když se vraceli z Mariánských Lázní, říká, pohádali se. Hádka se stupňovala do krajnosti. Na silnici mezi Planou a serpentínami ho manželka donutila zastavit s tím, že dál bude řídit ona. Vyměnili si tedy místa,

ale manželka v rozrušení řídila tak špatně, že se bál. Nadto mu stále spílala. V místě, kde došlo k té tragické události, už to nevydržel, zatáhl za ruční brzdu a auto tak zastavil. Manželka měla náhle v ruce pistoli, kterou asi objevila v kapse dveří. Vyšla rána a on ucítil zásah v levém stehnu. Vystoupil z auta, manželka rovněž; přiskočil k ní a snažil se jí pistoli sebrat. Prali se spolu a při tom vyšla další rána. Pak se mu podařilo pistoli manželce vzít, ale ta jej vzápětí strhla na zem, opět se pistole zmocnila a padl další výstřel. Manželka ležela obličejem k zemi. Otočil ji na záda, aby zjistil, co se jí stalo. Měla zakrvácený obličej. Poslechem zjistil, že srdce jí tlučé. Oslovil ji – mlčela. Bezradně pak běžel k Metkovým pro pomoc. Pak se vrátil a hledal pistoli. Ležela pod manželkou. Vzal pistoli k sobě a teprve pak doběhl k Metkovým.

*Fotografie z rekonstrukce: dům Metkových,
u domovních dveří stojí T. Metková*

Dům Metkových dnes

„ Proč jste vzal pistoli s sebou?“

„Tak... Co kdyby ji někdo našel a ukradl?“

Četníci mu nevěří.

Když v sobotu 31. ledna 1931 dojde k pitvě Anni Maierové, zjišťují soudní lékaři další vážné skutečnosti stojící zásadně proti nové Maierově výpovědi. Anni Maierová byla zasažena do hlavy dvěma ranami, přičemž obě byly smrtelné. Jeden projektil vnikl pod levé oko a pak do mozku, kde byl nalezen. Druhá rána směřovala do týlu, projektil porušil míchu a vyšel levou tváří. Četníci na místě činu vykonali bez přehánění perfektní práci. Tento projektil na silnici našli. Vzhledem k tomu, že už první výstřel byl pro Anni Maierovou smrtelný, bylo zcela vyloučeno, aby se vlastní rukou střílila ještě jednou. Vše nasvědčovalo tomu, že druhá rána měla „jistit“ její smrt.

Most přes Kosí potok, do kterého MUDr. Maier odhodil vražednou zbraň

... a jeho dnešní podoba

„Pane doktore, jak to můžete vysvětlit?“

„Nijak. Stalo se to tak, jak jsem řekl.“

„Ale tak se to stát nemohlo.“

„Stalo se to tak.“

„To je vyloučeno. Naprosto vyloučeno!“

„Trvám na svém.“

Ze svědka se obratem stal podezřelý z vraždy.

„Senzační obrat v Maierově vražedné aféře.“ „Dr. Maier zatčen pro podezření z vraždy.“ „Zavraždil lékař svou ženu?“ Takto a podobně zněly titulky v novinách vydávaných nejen v Československu, ale i v Německu či Rakousku. Tisk chtivý senzací a vyhovující poptávce publika po exkluzivních kriminálních případech, vraždách v první řadě, měl žně. Plnil však nejen informační poslání, ale z příčin sobě vlastních, jaksi „endogenních“, přepilně vysílal do světa fámy, mylné domněnky a názory, které nebyly nestranné, a jak se ukázalo, byly s to ovlivnit jistým způsobem jak průběh vyšetřování, tak následného soudního líčení. V tomto případě měl Josef Maier v tisku oporu nikoli bezvýznamnou. Tento fenomén se samozřejmě netýkal jen kauzy Maier.

Motiv vraždy byl záhy také po ruce. Maier, potýkající se s obrovskými finančními problémy, za které mohl jen on sám, nikoli „lakomí“ příbuzní jeho manželky, sjednal nedávno pro svou ženu životní pojištění na 200 000 korun a svou pojistku zároveň snížil na 50 000 korun. Vrchol Maierových finančních nesnází představoval statek Velká Ves (tehdy Sinzendorf) nacházející se nedaleko Černošína; Maier statek koupil v létě předchozího roku s čistě spekulativním záměrem, neboť jej chtěl co nejdříve se ziskem prodat. Aby mohl zaplatit první splátku, zadlužil se, a to velmi. Jenže statek nevynášel a nikdo o něj neměl zájem...

V neděli 1. února 1931 pohřbili na černošínském hřbitově Anni Maierovou. Městečko zažilo obrovský nával lidí z daleka široka, přijížděly přeplněné autobusy a ze všech stran mířili do Černošína

poutníci, toužící nejen uctít památku zavražděné ženy, ale být u této velkolepé podívané, zažít ji, mít nadlouho materii pro zasvěcené vyprávění těm, kdo nebyli při tom... Rakev s ostatky zesnulé byla vynesena z Maierových domu (č. p. 77) kolem 13. hodiny. Asi hodinu byla rakev vystavena mlčícímu davu. Po 14. hodině se dal do pohybu mohutný smuteční průvod, ve kterém byli i příbuzní Josefa Maiera. Na hřbitov mířily stovky lidí; ve snaze dostat se co nejbliže k hrobu se před hřbitovem nevybíravě tlačili, pieta-nepieta, hlavně „to“ vidět! Hřbitov brzy nestačil pojmout všechny „truchlící“, ti fyzicky zdatnější vylezli na hřbitovní zeď a vytvořili tak rozloučení s Anni Maierovou kulisu až obskurní. Nad hrobem drželi řeč Annin strýc, konsistoriální rada Josef Richter ze Staré Role a Annin švagr, černošínský lékárník Karl Ziegler. Oba řečníci mluvili o mrtvé jako o vzoru řádné a vzdělané ženy, vybavené všemi přednostmi těla i ducha...

Rodiče Anni Maierové nechali u místa vraždy, na kraji lesa, postavit zavražděné impozantní pomník s nápisem pod křížem s trnovou korunou (v překladu):

Na památku naši nezapomenutelné dcery a matky

Anni Maierové, roz. Richterové

† 28. 1. 1931

Ein Wesen voll Licht und Sonne

Umwoben von Liebe und Wonne

Musstest Du an diesem Ort

Gewaltsam von uns fort

(ve volném překladu: Bytost plná světla a slunce/Protkána láskou a blahem/Muselas na tomto místě/Násilím od nás pryč.)

Soudní proces

Josef Maier byl vzat do vyšetřovací vazby. Na soudní proces čekal ve vězení při Krajském soudu v Chebu. Na lavici obžalovaných usedl v pondělí 6. října 1931. Cheb měl do soboty, kdy byl vynes

rozsudek, zaznamenávat podobně jako na začátku února Černošín zájem stovek lidí, vzrušených jak skutkem, tak osobou pachatele, lačných doslova vidět a slyšet to, o čem budou psát noviny, o čem se bude dlouho a dlouho mluvit; lidí jak místních, tak cizích, plnicích hotelové a hostinské pokoje. Jen těch novinářů, co přijelo z Prahy, Rakouska a Německa! Do jednací síně se samozřejmě všichni zájemci nevejdou, dav bude tedy po hodiny čekat na zprávy a senzace před soudní budovou.

Líčení před porotním soudem trestním povede JUDr. Josef Do- stál. Má pověst vynikajícího odborníka a je pro něj charakteristické klidné, rozvážené, až otcovské vystupování. Jako státní žalobce se ujme slova šéf krajského státního zastupitelství JUDr. Leo Grund, Maiera bude hájit JUDr. Tutzauer.

Byla přečtena obžaloba a mezi předsedou soudu a MUDr. Josefem Maierem se odvíjí tento dialog:

„Rozuměl jste obžalobě?“

„Ano.“

„Cítíte se být vinen?“

„V žádném případě!“

„Máte právo vyslovit svou verzi. Nemám právo nutit vás, ale pokud chcete něco říci, rád vás vyslechnu. Jste přece člověk a jste-li v těžké životní situaci, hledáte pomoc. Ale nedělejte opět to samé, co jste dělal během celého vyšetřování. Totiž že jste vždy přiznal jen to, co naše vynikající četnictvo svou těžkou prací objasnilo. Ušetřete nás ve svém vlastním zájmu těchto těžkostí. Pokud nechcete, nemusíte mně nic říkat. Porotci budou s to dojít k závěru, zda obžaloba proti vám je oprávněná či nikoliv. Pokud oprávněná je, může mít pro vás dalekosáhlé důsledky. Vy víte, že nejvyšším trestem, který trestní zákon zná, je smrt oběšením. Četl jste však, že náš pan prezident se velmi obtížně rozhoduje, když má potvrdit rozsudek smrti. Tak může i ten nejtěžší zločinec vždy počítat s nadějí, že ještě někdy spatří světlo Boží. Pamatujte si to.“

Maier je odveden k lavici a s povzdechem usedá.

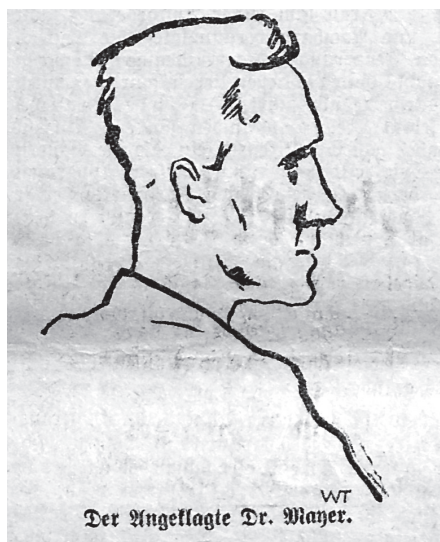
Předseda pak připomíná základní fakta týkající se Maierovy známosti s Anni rozenou Richterovou včetně problémů spojených s jejím věnem, Maier jej na požádání doplňuje. Pak JUDr. Dostál uvádí veřejnosti dosud neznámá zjištění vyšetřovatelů, která nasvědčují tomu, že Maier pomýšlel na zavraždění své ženy už před oním osudným 28. lednem. Připomíná obžalovanému jeden podivný noční výlet na vrch tyčící se nad Černošínem.

„Vzpomenete si, jak jste byl kolem Vánoc minulého roku se svou ženou na Vlčí hoře?“

„Procházím se skoro denně.“

„Ale ne tam!“

Vychází najevo, že výstup na Vlčí horu, iniciovaný Maierem, se uskutečnil už za tmy a kromě Anni Maierové se jej zúčastnil i starší syn. Maier měl s sebou pistoli. Proč? Žena mi to poradila, říká.

Portrét MUDr. Maiera vyhotovený během soudního líčení

Pak je tady zvláštní Annino onemocnění během Vánoc. Paní Maierové se udělalo velmi špatné poté, co manžel jí podal ohřáté pivo. Podle toho, co pak líčila svým příbuzným, měla příznaky otravy.

„Ano, všichni do mě jen šijí! Ale žena se tehdy jen přejedla sladkostmi z vánočního stromku!“ reaguje Maier.

A co ta zvláštní debata v jistém černošínském hostinci? Jeden z místních četníků tam rozmlouval s dalšími hosty o případu MUDr. Gierschicka z Chodského Újezdu u Plané, který byl svého času podezříván z vraždy mladé učitelky, k níž došlo v únoru 1928. Maier se do debaty vmísil. Jak to tehdy bylo?

„Řekl jsem, že lékař má jiné možnosti, pokud by chtěl někoho zabít. Že to může udělat nenápadně. Nepotřebuje k tomu klacek. Řekl jsem, kdybych já svou ženu...“

„To jste musel jako příklad uvádět svou ženu?“

„Ta je přece nejbližší... Řekl jsem, že kdybych chtěl svou ženu otrávit, odklidit ji z cesty...“

„Mluvilo se o digitalis?“

„Ano, zpočátku.“

„Měl jste tehdy říci: Vezměte si případ, že bych otrávil svou ženu látkou digitalis. Charakteristickým znakem otravy je rozšíření zorniček. Není-liž pravda, pane strážmistře, při každé nepřirozené smrti musí státní lékař ohledat mrtvolu. Pokud by takto přišel k mé ženě, bylo by mu nápadné, že má rozšířené zorničky. Hned by řekl: byla otrávena. A já bych pravil, že moje žena měla silné křeče, a proto jsem jí dal injekci. Lékaře bych tak přesvědčil.“

Potom jsou na pořadu jednání okolnosti cesty Maierových z Mariánských Lázní do Černošína 28. ledna 1931. Podrobně je připomínána první Maierova verze o přepadení neznámým mužem, pak verze druhá o sebevraždě.

„Trvám na tom, že svou ženu jsem nezastřelil. Nevypálil jsem proti ní jedinou ránu,“ říká Maier nevzrušeně.